

Môžu sa bez supranaturálnej bytosti vyvinúť spoľahlivé kognitívne schopnosti?

K Plantingovmu argumentu proti naturalizmu.

Andrea Fábiková

Osnova prezentácie

- Evolutionary Argument Against Naturalism (EAAN) – motivácia a znenie argumentu
- $P(R/N \text{ a } E)$ je nízka:
 - Vysvetlenie východísk a základných termínov
 - Plantingovo zdôvodnenie v starších prácach a kritické pripomienky
 - Plantigovo zdôvodnenie v novších prácach a kritické pripomienky
- Perspektívy

Evolučný argument proti naturalizmu (EAAN)

„Existuje povrchný rozpor, ale hlboká zhoda medzi vedou a náboženstvom, a **povrchná zhoda, ale hlboký rozpor medzi vedou a naturalizmom.**“

(Plantinga: Where the Conflict Really Lies: Science, Religion and Naturalism, 2011)

- $P(R/N \text{ a } E)$ je nízka.
- Ak veríme, že N a E sú pravdivé a vidíme, že $P(R/N \text{ a } E)$ je nízka, máme dôvod pochybovať o R.
- Ak máme dôvod pochybovať o R, máme dôvod pochybovať o presvedčeniach, ktoré sú produktom našich kognitívnych schopností.
- Máme dôvod pochybovať o N a E.
- Spojenie N a E je sebaopierajúce a nemôže byť racionálne akceptované.

P (R/N a E) je nízka.

- Pravdepodobnosť (P) – podmienená pravdepodobnosť
- Spoľahlivosť kognitívnych schopností (R) – aspoň $\frac{3}{4}$ pravdivých presvedčení
- Naturalizmus (N) – neexistencia Boha
- Evolúcia (E) – súčasná evolučná teória

Darwin's doubt: „U mňa vždy vyvstáva hrozivá pochybnosť, či presvedčenia ľudskej mysle, ktorá sa vyvinula z mysle nižších zvierat majú nejakú hodnotu a či sú vôbec vierohodné. Dôveroval by niekto presvedčeniam opičej mysle, ak by v nej nejaké presvedčenia boli?“ (List Williamovi Grahamovi, 3. júl 1881)

- *N a E: selekcia presvedčení môže byť len dôsledkom selekcie zameranej na určité formy správania*

adaptívne správanie – pravdivé presvedčenia ?

P (R/N a E) je nízka

Argumentácia v starších prácach

- *Warrant and Proper Function* (1993)
- *Naturalism Defeated* (1994)
- Introduction: The Evolutionary Argument Against Naturalism. Reply to Beilby's Cohorts. In: *James Beilby (ed.): Naturalism Defeated? Essays on Plantinga's Evolutionary Argument Against Naturalism* (2002)

Správanie – presvedčenia:

P1. Epifenomenalizmus

P2. Sémantický epifenomenalizmus

P3. Presvedčenia pôsobia kauzálne sémanticky aj syntakticky, ale sú maladaptívne.

P4. Presvedčenia pôsobia kauzálne sémanticky aj syntakticky a sú adaptívne.

$P1+P2 = -C$

$-C$: obsah kauzálne nepôsobí na správanie

~~$P3$~~

C : obsah kauzálne pôsobí na správanie

$P4 = C$

$P(R/N \text{ a } E) = (P(R/N \text{ a } E \text{ a } C) \times P(C/N \text{ a } E)) + (P(R/N \text{ a } E \text{ a } -C) \times P(-C/N \text{ a } E))$

$(P(R/N \text{ a } E \text{ a } -C))$ je nízka – neproblematické – ak obsah nemá vplyv na správanie, prírodný výber nemá dosah na obsah presvedčení

P(R/N a E a C) nie je veľmi vysoká

- Adaptívne správanie a väčšina nepravdivých presvedčení
- **A1:** *správanie – kombinácia presvedčení a túžob*
- *Jedno a to isté adaptívne správanie môže byť zapríčinené rôznymi kombináciami túžob a presvedčení a v mnohých prípadoch bude presvedčenie nepravdivé.*
 - *1. Paul túži byť zjedený, ale vždy, keď vidí tigra, uteká preč za lepšou šancou, pretože si myslí, že je nepravdepodobné, že by ho tiger zjedol.*
 - *2. Myslí si, že tiger je opakovane sa vracajúca ilúzia a túži schudnúť. Preto si predsavzal, že bude bežať jednu míľu najvyššou rýchlosťou vždy, keď sa mu táto ilúzia objaví.*
- **Kritika A1:**
 - Príklady sú z oblasti *mysliteľného, nezohľadňovanie princípov E.*
 - Požiadavka na adaptívne presvedčenia – musia sa osvedčiť opakovane.
 - **Ramsey:** všeobecný mechanizmus tvorby presvedčení, ktorý
 - by mohol vzniknúť v procese evolúcie
 - generuje prevažne nepravdivé presvedčenia
 - osvedčí sa ako adaptívny

P(R/N a E a C) nie je veľmi vysoká

- **A2:** referovanie len prostredníctvom nepravdivých určitých deskripcií
 - „to také-a-také vedomé súcno je také-a-také“
 - čarodejníctvo: „Tá jabloň-čarodejnica kvitne.“
 - stvorenie: „the tiger creature approaching me“
- **Kritika A2:**
 - Nezohľadnenie E (adaptívnosť , reálne príklady)
 - Všeobecné presvedčenia
 - Ukazovacie zámená v jazyku existujú, ale nepoužívajú sa na referenciu samostatne („that witch is an appletree“, „that witch is blooming“)
 - Nekorigovateľnosť ohľadom vlastností obsiahnutých v deskripciách (čarodejníctvo, „byť vedomé súcno“, „byť stvorené“)
 - **Ramsey** –kauzálna teória referencie
 - **Plantinga** – otázka nie je, či my používame určité deskripcie russellovsky, ale či je to možné pre nejaké bytosti nám podobné

$$P(R/N \text{ a } E) = (P(R/N \text{ a } E \text{ a } C) \times P(C/N \text{ a } E)) + (P(R/N \text{ a } E \text{ a } -C) \times P(-C/N \text{ a } E))$$

$P(R/N \text{ a } E \text{ a } -C)$ – nízka
 $P(-C/N \text{ a } E)$ – vysoká

$P(R/N \text{ a } E \text{ a } C)$ – mierne vysoká
 $P(C/N \text{ a } E)$ – nízka

materializmus nedokáže uspokojivo vysvetliť kauzálny vplyv obsahu presvedčení na správanie

P (R/N a E) je nízka

Argumentácia v novších prácach

- *Against "Sensible" Naturalism* (2007)
- *Content and Natural Selection* (2011)
- *Where the Conflict Really Lies: Science, Religion and Naturalism* (2011)
- **Problém podmienenia: $P(R/N \text{ a } E \text{ a } O)$**
 - **$P(R/N \text{ a } E \text{ a } NRM)$**
 - **NRM:** Obsahové vlastnosti supervenujú na NP vlastnostiach: *Pre každú obsahovú vlastnosť C, ktorú môže mať neurálna štruktúra existuje taká neurofyziologická vlastnosť P, že ak neurálna štruktúra má obsahovú vlastnosť C, má zároveň P a naopak, ak má akákoľvek neurálna štruktúra vlastnosť P, má tiež obsahovú vlastnosť C.*
 - Určité NP vlastnosti determinujú obsah presvedčení a zároveň zapríčiňujú adaptívne správanie. Avšak prírodný výber nezaujíma, aké presvedčenia determinujú, iba adaptívnosť správania.
 - *Námietka: adaptívne správanie zvierat*
 - *Odpoveď: indikátory*
 - *Kritika: nadbytočnosť presvedčení*

P (R/N a E) je nízka

Argumentácia v novších prácach

▫ *P (R/N a E a RM)*

- **RM:** Mentálne vlastnosti sú komplexné kombinácie NP vlastností.
 - Vlastnosť „mať takú a takú propozíciu ako svoj obsah“ je NP vlastnosť.
 - Skutočnosť, že táto vlastnosť produkuje adaptívne správanie neznamena, že propozícia je pravdivá.
- Z RM ani z NRM nevyplýva, že *obsahy presvedčení majú kauzálny vplyv na správanie*
- *Námietka: zjavná skúsenosť, že je lepšie konať na základe pravdivých presvedčení, ako na základe nepravdivých*
 - *Odpoveď: pravdivé, ale irelevantné - ak pre nás neplatí N a E, nemôžeme v argumentácii použiť vlastnú skúsenosť*
 - *Boh nás stvoril na svoj obraz ako poznávajúcich = „Boh ustanovil kauzálne zákony, spájajúce NP vlastnosti s obsahovými vlastnosťami a to takým spôsobom, že dané presvedčenia budú (s určitými obmedzeniami) zväčša pravdivé.“ (Against "Sensible" Naturalism)*
- *Kritika: evolučné vysvetlenie toho, že moja (adaptívna) dispozícia vyskočiť z vane v situácii, keď je v nej aligátor má zároveň propozičný obsah „sedím pod stromom a jem mango“*

Perspektívy

Ako argumentovať proti $P(R/N \text{ a } E)$ je nízka?

- Slabé miesto Plantingovej argumentácie - podmienka E je iba formálna
 - Nedostatočné zdôvodnenie „ $P(R/N \text{ a } E)$ je nízka“
- Zdôvodniť $P(C/N \text{ a } E)$ je vysoká (zdôvodniť kauzálny vplyv obsahu presvedčenia na správanie)
 - Zdôvodniť, že $P(R/N \text{ a } E)$ je vysoká
- Protiútok (E. Fales) – systematické kognitívne omyly ako argumenty proti teizmu
 - Legitimizovanie našej skúsenosti ako relevantného argumentu